

BIROUL NAȚIONAL de STATISTICĂ
REPUBLICA MOLDOVA

**Aprobată pin Hotărârea Colegiului
Biroului Național de Statistică
nr. 5 din 26 decembrie 2008**

**Modificată prin Hotărârea Colegiului
nr. 4/3 din 7 iulie 2014**

**Modificată pin Ordinul Biroului Național de
Statistică nr.52 din 10 iulie 2017**

METODOLOGIA
ANCHETEI ASUPRA FORȚEI DE MUNCĂ
ÎN GOSPODĂRII

CUPRINS

1.	OBIECTIVELE ANCHETEI	2
2.	STANDARDE INTERNAȚIONALE ȘI NORME EUROPENE	2
3.	ISTORICUL ANCHETEI	3
4.	SFERA DE CUPRINDERE	4
5.	PERIOADA DE REFERINȚĂ	4
6.	METODA DE COLECTARE	4
7.	PLANUL DE SONDAJ	7
8.	EXTINDEREA REZULTATELOR	9
9.	PRELUCRAREA DATELOR	9
10.	CONCEPTE ȘI DEFINIȚII UTILIZATE	11
	SUBUTILIZAREA FORȚEI DE MUNCĂ	19
11.	SCHIMBĂRI METODOLOGICE	21
12.	PRINCIPALII INDICATORI	24
13.	DISEMINAREA REZULTATELOR	25
1.	OBIECTIVELE ANCHETEI	

Ancheta asupra forței de muncă în gospodării (AFM) este o metodă modernă pentru cercetarea statistică a pieței forței de muncă având ca obiectiv principal măsurarea populației active – ocupate și în șomaj – și a populației inactive.

Concepută ca sursă importantă de informații intercenzitare asupra forței de muncă, ancheta furnizează date esențiale asupra tuturor segmentelor de populație, cu numeroase posibilități de corelare și structurare după caracteristici demo-socio-economice diverse, în condiții de comparabilitate internațională.

Începând cu tr.IV 1998, ancheta asupra forței de muncă în gospodării se realizează trimestrial, ca o cercetare continuă, permițând astfel obținerea de date conjuncturale asupra mărimii și structurii ofertei de forță de muncă și evidențierea fenomenelor cu caracter sezonier care se manifestă pe piața forței de muncă.

2. STANDARDE INTERNAȚIONALE ȘI NORME EUROPENE

Rezoluțiile Conferinței Internaționale a Statisticienilor Muncii (CISM) privind:

- Statistica populației economice active, ocupării, șomajului și a subocupării (a 13 CISM, 1982);
- Clasificarea internațională a statutului profesional (a 15 CISM, 1993);
- Statistica ocupării în sectorul informal (a 15 CISM, 1993);
- Măsurarea venitului obținut din ocupare (a 16 CISM, 1998);
- Măsurarea subocupării și a situațiilor inadecvate de ocupare (a 16 CISM, 1998);
- Statisticile privind munca, ocuparea și subutilizarea forței de muncă (a 19 CISM, 2013).

Recomandările Conferinței Internaționale a Statisticienilor Muncii privind:

- Tratarea în statisticile ocupării și a șomajului a absențelor de lungă durată (a 16 CISM, 1998);
- Definiția statistică a ocupării informale (a 17 CISM, 2003).

Norme europene:

Regulamentul Consiliului Comunității Europene (Council Regulation) nr.577/98 privind organizarea anchetei forței de muncă în gospodării la nivelul Comunității Europene, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, L77 din 14.03.1998.

3. ISTORICUL ANCHETEI

Concepția metodologică și organizatorică a anchetei a fost realizată cu asistența tehnică a Institutului Național de Statistică și Studii Economice, Franța și a Institutului Național de Statistică, România în cadrul Programului TACIS în domeniul statisticii, precum și a experților Biroului Internațional al Muncii (BIM).

Organizarea practică și conducerea anchetei în teren se efectuează de către Biroul Național de Statistică prin direcțiile/secțiile teritoriale de statistică.

În realizarea AFM distingem 2 etape:

I etapă. 1998 – 2005 – organizarea în conformitate cu standardele BIM, lansarea și realizarea Anchetei Forței de Muncă asupra gospodăriilor casnice ca cercetare continuă cu diseminare trimestrială.

În mai 1998, a fost realizată testarea anchetei pe un eșantion de 4104 adrese, câte 36 pentru fiecare operator de interviu. Scopul anchetei-test a fost cel de verificare și evaluare a instrumentarului și a modului de organizare în teren, precum și concordanța dintre distribuția populației din eșantion pe grupe de vârstă și cea a populației totale a țării conform datelor statisticii curente a populației.

În perioada tr. IV1998 - tr. IV 1999, pe parcursul a 5 trimestre consecutiv a fost realizată o cercetare-pilot pe întregul eșantion, care a servit drept bază experimentală și a permis atât aprecierea consistenței și credibilității rezultatelor, cât și validarea metodei utilizate.

Începând cu anul 2000 a demarat ancheta continuă care furnizează rezultate trimestriale și anuale (valori medii). Volumul eșantionului la ancheta continuă a fost de 8208 locuințe, distribuite în 114 UPE. Pentru efectuarea lucrărilor în teren au fost angajați 114 operatori de interviu și 44 de specialiști controlori. Fiecărui operator de interviu îi revenea lunar câte 24 adrese și respectiv câte 6 săptămânal.

S-a utilizat un eșantion probabilistic în două trepte: în prima treaptă s-au ales centrele de cercetare pe baza listelor electorale, iar în a doua treaptă – locuințele. În treapta a doua se aplica schema de rotație așa numită 2-2-2. Conform acestei scheme de rotație gospodăria era anchetată 2 trimestre consecutiv, 2 trimestre era scoasă temporar din cercetare, următoarele 2 trimestre era cercetată din nou, apoi era exclusă definitiv din cercetare.

II etapă. Începând cu 2006 - realizarea AFM conform noului plan de sondaj, a unei scheme noi de rotație și noilor chestionare. Schimbările în 2006 în particular țin de:

- Crearea cadrului comun de eșantionare AFM și CBGC (crearea rețelei unice de anchetatori și controlori, respectiv 150 și 51);
- Introducerea unei noi scheme de rotație {2-(1)-1-(8)-2};
- Schimbări metodologice inclusiv tratarea anumitor situații în ocupare și șomaj;
- Subiecte noi abordate în AFM.

Reproiectarea anchetei trimestriale s-a realizat în concordanță cu definițiile și conceptele internaționale și legislația națională în vigoare, cu scopul de a îmbunătăți în continuare gradul de armonizare cu standardele internaționale și cele europene.

Începând cu 1 ianuarie 2008 a fost introdusă rotația UPE-urilor (o dată la doi ani).

Începând cu 2015, pentru a răspunde necesităților de eficientizare a procesului de colectare și de îmbunătățire a calității datelor, este modificată schema de rotație a gospodăriilor: 1-(2)-1-(8)-1.

4. SFERA DE CUPRINDERE

Ancheta se desfășoară în întreaga țară, cu excepția localităților situate în partea stângă a r.Nistru și m. Bender. Sunt interviewate numai gospodăriile individuale ale populației.

În sfera de cuprindere a anchetei intră toate persoanele - cetățeni ai Republicii Moldova sau de cetățenie străină, cu domiciliul permanent în centrele de cercetare selectate.

Fac obiectul înregistrării toți membrii gospodăriilor selectate, inclusiv persoanele absente pentru o perioadă îndelungată (de peste 1 an), dacă acestea păstrează legături familiale cu gospodăria din care fac parte, precum:

- militarii în termen;
- elevii și studenții plecați la studii;
- lucrătorii plecați la lucru;
- deținuții și arestanții;
- persoanele spitalizate sau aflate temporar în sanatorii pentru tratament sau recuperare;
- persoanele aflate în deplasare în altă localitate din țară;

pentru care datele se colectează prin interviewarea rudelor sau a celorlalți membri ai gospodăriilor din care fac parte.

Nu intră în sfera de cercetare

Persoanele care locuiesc permanent în unități de locuit în comun (cămine de bătrâni, de handicapați, cămine studențești, sanatorii etc.) sau în locuințe sezoniere nu sunt cuprinse în anchetă.

5. PERIOADA DE REFERINȚĂ

Interviurile sunt repartizate uniform de-a lungul trimestrului, realizându-se o cercetare continuă.

Perioada de referință (pentru marea majoritate a întrebărilor) este săptămâna, de luni până duminică inclusiv; dinaintea interviului. Pentru anumite întrebări există și alte perioade de referință: ultimele 4 săptămâni, următoarele 15 zile, ultimul an, aceste excepții fiind specificate pe chestionar.

6. METODA DE COLECTARE

Datele sunt colectate prin metoda interviului față în față. Înregistrarea informațiilor în chestionarele anchetei se realizează prin interviewarea persoanelor de 15 ani și peste, la domiciliul gospodăriilor din locuințele cercetate.

Realizarea în teren a anchetei presupune parcurgerea a două etape succesive:

- (1) Identificarea locuințelor din centrul de cercetare și înștiințarea gospodăriilor.
- (2) Înregistrarea datelor în chestionare.

(1) **Identificarea locuințelor** se face de către anchetator, conform „Listei locuințelor și a gospodăriilor cercetate” (formular LG) întocmită la BNS în urma extragerii eşantionului lunar de locuințe.

La identificare se ține seama că la anchetă trebuie înregistrate toate locuințele cuprinse în listă, indiferent de tipul clădirii (de locuit, cu unități de locuit în comun, cu altă destinație), precum și toate gospodăriile și persoanele care le ocupă.

Eventualele modificări care au avut loc (distrugeri, demolări, fuziuni de locuințe, schimbarea destinației) trebuie consemnate în formularul LG în coloana „Observații” și în chestionarul CL.

La locuințele identificate sunt lăsate în avans scrisori de înștiințare a gospodăriilor și pliante, prin care acestea sunt anunțate că fac parte din eşantion și la ce dată urmează a fi vizitate pentru

realizarea interviului și, în același timp sunt familiarizate cu obiectivele cercetării și cu principalele rezultate ale anchetei.

- (2) **Înregistrarea datelor** se face de către operatorul de interviu la domiciliul gospodăriilor, pe baza întrebărilor cuprinse în cele două tipuri de formulare:
- Chestionarul locuinței – CL
 - Chestionarul individual – CI.

După terminarea operațiunilor de înregistrare în teren, anchetatorul trebuie să completeze coloanele „Situția la anchetă” și „Centralizatorul” din formularul LG, formular care reprezintă inventarul chestionarelor cuprinse în mapă și, totodată, un centralizator al datelor din chestionarele CL și CI.

Chestionarele anchetei

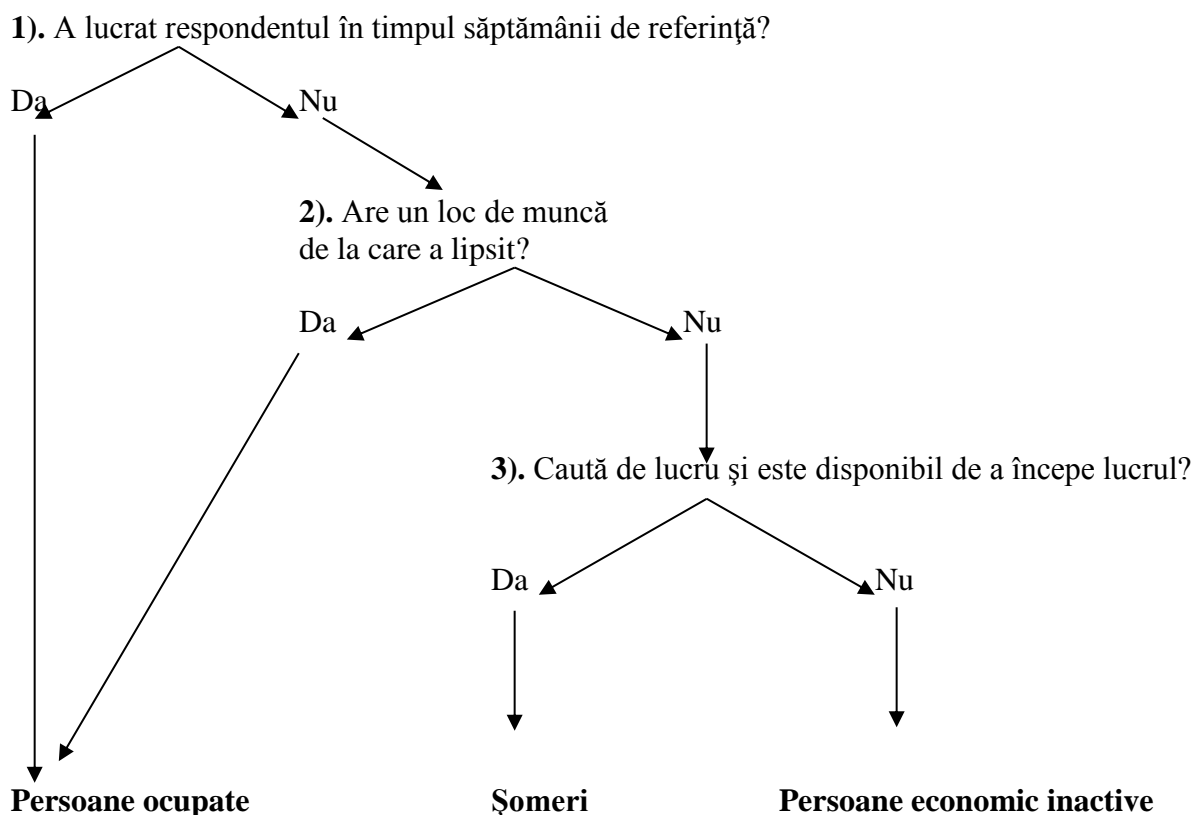
Chestionarul locuință (CL) este completat, de regulă, pe baza răspunsurilor persoanei de referință (de obicei capul gospodăriei) și se compune din:

- o parte referitoare la informațiile asupra clădirii și locuinței: destinația, situația locuinței (anchetată anterior, nouă la anchetă, trebuie exclusă din anchetă: distrusă, și-a schimbat destinația, a dispărut prin fuziune etc.), tipul locuinței (permanentă, temporară), numărul gospodăriilor din locuință;
- o parte referitoare la fiecare gospodărie care ocupă locuința, adresată tuturor membrilor gospodăriei, indiferent de vârstă și care colectează date demografice și privind nivelul de instruire, forma de instruire urmată în ultimele patru săptămâni, informații privind relația cu capul gospodăriei, mobilitatea comparativ cu situația la ancheta precedentă și prezența în gospodărie.

Chestionarul individual (CI) se adresează tuturor membrilor gospodăriei în vârstă de 15 ani și peste și se compune din:

- întrebări generale adresate tuturor membrilor gospodăriei în vârstă de 15 ani și peste (15 ani s-a adoptat ca vârstă limită pentru definirea populației active) care permite ghidarea interviului către secțiunile următoare ale chestionarului, în funcție de activitatea economică a respondentului;
- întrebări adresate persoanelor care au lucrat în cursul perioadei de referință cu privire la statutul profesional, modalitatea de angajare, protecția socială, forma de proprietate a unității, locul de muncă, forma organizatorico-juridică, ocupația, activitatea economică, condițiile de muncă, programul de lucru, orele lucrate, munca inadecvată, venitul provenit din ocupare, dorința de a avea un alt loc de muncă;
- întrebări adresate persoanelor care nu au lucrat (în șomaj sau inactive) privind dorința de a munci, metodele utilizate pentru a găsi un loc de muncă, disponibilitatea pentru a începe lucrul, motivele pentru care nu caută de lucru, ce fel de loc de muncă caută; activitatea anterioară: statutul profesional, ocupația, activitatea economică și locul de muncă pe care le-au avut înainte de încetarea lucrului, etc.

În conformitate cu recomandările internaționale, la AFM se respectă structura obligatorie a parcurgerii interviului (fluxul întrebărilor în chestionare):

Personalul de teren

AFM este coordonată de BNS. La nivelul municipiilor Chișinău și Bălți și a raioanelor, conducerea anchetei revine direcțiilor (secțiilor) teritoriale de statistică.

În cadrul fiecărui organ teritorial de statistică (unde se desfășoară ancheta), personalul antrenat în efectuarea anchetei, este format din:

- responsabili de anchetă – șefii direcțiilor/secțiilor teritoriale de statistică respective;
- controlori – 41 persoane;
- anchetatori – 150 persoane.
- **Responsabilul de anchetă** coordonează și răspunde de realizarea anchetei în toate fazele derulării ei, desfășurând următoarele activități:
 - pregătirea anchetei;
 - repartizarea centrelor de cercetare controlorilor;
 - primirea materialelor anchetei (manuale, chestionare, legitimații etc.) și repartizarea acestora controlorilor;
 - îndrumarea și verificarea activității controlorilor și anchetatorilor;
 - verificarea realizării înregistrărilor în teren;
 - organizarea verificării calității datelor din chestionarele anchetei;
 - verificarea codificării, introducerii, prelucrării/validării, transmiterii datelor la BNS.
- **Controlorii** răspund direct de realizarea anchetei în centrele de cercetare care le-au fost repartizate, prin următoarele acțiuni:
 - distribuirea materialelor (manuale, chestionare, legitimații etc.) fiecărui anchetator;

- supravegherea, îndrumarea și controlul selectiv al activității de înregistrare a datelor în teren;
 - preluarea și verificarea formularelor completate de anchetator;
 - codificarea datelor din chestionarele individuale;
 - corectarea erorilor de introducere sau de înregistrare a datelor;
 - introducerea, validarea și transmiterea datelor la BNS (Secția statistica ocupării).
- **Anchetatorii** efectuează operațiunile privind:
 - identificarea adreselor locuințelor;
 - petrecerea interviurilor și înregistrarea datelor colectate în chestionare;
 - completarea "Listei locuințelor și a gospodăriilor cercetate" (formular LG).

În activitatea lor aceștia respectă precizările metodologice și organizatorice din **Manualul anchetatorului** și termenele prevăzute în **Calendarul privind activitatea anchetatorului**.

7. PLANUL DE SONDAJ

Planul de sondaj folosit pentru ancheta AFM este un plan de sondaj în două trepte.

În prima treaptă, în baza recensământului din 2004, a fost proiectat un eșantion stratificat de 219 localități grupate în 150 centre de cercetare, asimilate Unităților Primare de Eșantionare (UPE). Acesta reprezintă Eșantionul Multifuncțional pentru cercetările din Domeniul Social, așa numitul eșantion master EMDOS. Pentru stratificare au fost folosite criteriile geografic, mediul de reședință și mărimea localităților. EMDOS cuprinde 53 UPE selectate din mediul urban și 97 UPE selectate din mediul rural.

O dată la doi are loc rotația UPE-urilor. Astfel, circa 20% din UPE-uri sunt înlocuite cu altele noi, în scopul obținerii unei acoperiri teritoriale mai bune în timp, precum și a unei comparabilități în timp a seriilor cronologice, prin evitarea rupturilor bruște.

În a doua treaptă, se extrag utilizând procedeul extragerii simple aleatoare din EMDOS 19200 de locuințe pe an. Toate gospodăriile dintr-o locuință sunt incluse.

Începând cu I trimestru I 2015¹, fiecare locuință este observată pe parcursul unei perioade de 13 luni conform schemei de rotație de tipul 1-(2)-1-(8)-1. Conform acestei scheme de rotație gospodăria este anchetată în prima lună, următoarele 2 luni este scoasă temporar din cercetare, a 4-a lună este cercetată din nou, 8 luni este exclusă temporar din cercetare, a 13-a lună este cercetată din nou, apoi este exclusă definitiv din cercetare.

Baza de sondaj

În lipsa unor registre adecvate (registru de locuințe, registru al populației etc.), anchetele în gospodării realizate de către BNS se bazează pe utilizarea unui eșantion master, ceea ce impune aplicarea unor planuri de sondaj în mai multe trepte.

În perioada 2003 - 2005, s-au desfășurat lucrările de pregătire și s-a constituit Eșantionul Multifuncțional pentru cercetările din Domeniul Social (EMDOS), pe baza informațiilor oferite de Recensământul Populației din 2004, cu scopul de a servi ca bază de eșantionare pentru anchetele în gospodării care urmează a fi realizate până la următorul recensământ.

EMDOS a fost creat prin includerea a 129 unități administrativ-teritoriale de nivelul II. Municipiile Chișinău, Bălți și orașele Cahul și Ungheni au fost împărțite în 29 sectoare, formând astfel,

¹ În perioada 2006 – 2014 fiecare locuință a fost observată pe parcursul unei perioade de 14 luni conform schemei de rotație de tipul: 2-(1)-1-(8)-2.

împreună cu restul unităților din EMDOS, 150 de unități primare de eșantionare. Cele 150 UPE (centre de cercetare), sunt repartizate, în toate zonele statistice, după cum urmează:

Zona	Total	inclusiv, pe medii	
		Urban	Rural
Nord	46	14	32
Centru	46	8	38
Sud	32	9	23
Mun. Chișinău	26	22	4

În concluzie, algoritmul de extragere a EMDOS a fost asimilat cu o selecție stratificată, cu probabilitate proporțională cu mărimea UPE în interiorul fiecărui strat.

Baza de sondaj pentru II treaptă de eșantionare a fost constituită inițial în baza listelor consumatorilor de electricitate, obținute de la prestatorii de electricitate, și compararea acestora cu datele de la Recensământul Populației 2004. În fiecare an baza de sondaj aferentă mediului rural este supusă unei proceduri speciale de actualizare numită listing.

Unitatea de eșantionare

Unitatea primară de eșantionare, corespunzătoare primei trepte de eșantionare (selecția eșantionului master), a fost unitatea administrativ-teritorială de nivelul II.

Unitatea secundară de eșantionare, corespunzătoare celei de-a doua trepte de eșantionare (selecția eșantionului anchetei), a fost locuința (adresa).

Fracția de sondaj

Fracția de sondaj globală, calculată ca procent al locuințelor incluse în eșantionul anual al anchetei în total locuințe, este de aproximativ 1.5%.

Volumul eșantionului

Volumul eșantionului pentru o anchetă trimestrială este de 7200 locuințe.

Conform metodologiei adoptate pentru anchetele în gospodării realizate de către BNS, o locuință poate conține una sau mai multe (cazuri rare, totuși) gospodării. Toate gospodăriile aparținând locuințelor selectate, precum și toate persoanele de 15 ani și peste, aparținând gospodăriilor din locuințele selectate, sunt anchetate.

În aceste condiții, volumul eșantionului de gospodării, ca și volumul eșantionului de persoane, sunt variabile aleatoare, depinzând de eșantionul de locuințe selectat în treapta a doua.

Stratificarea

Stratificarea se referă numai la prima treaptă de eșantionare. Au fost create 11 straturi, criteriile de stratificare folosite fiind *zona statistică* (Nord, Centru, Sud și Mun. Chișinău), mediul de reședință (urban sau rural) și mărimea localităților rurale (sate mari și mici) unde este localizată o anumită UPE.

8. EXTINDEREA REZULTATELOR

Ponderile finale, folosite pentru a obține estimațiile la nivel de gospodărie sau/și persoană sunt obținute prin parcurgerea a trei etape.

Prima etapă constă în determinarea coeficienților de extindere de bază (inversul probabilității generale de selecție a unei locuințe, după cele două trepte de eșantionare) pentru fiecare locuință din eșantion. Ponderea de bază a unei locuințe este atribuită tuturor gospodăriilor din acea locuință.

A doua etapă constă în ajustarea coeficienților de extindere de bază în funcție de rata de non-răspuns total. Se procedează la reponderarea unităților respondente, prin ajustarea cu inversul ratei de răspuns, gospodăriile respondente fiind grupate după UPE.

A treia etapă și ultima constă în post-stratificarea coeficienților de extindere obținuți în etapa a doua cu totalurile populației pentru anumite variabile. Astfel, redresarea se realizează separat, pe fiecare strat, folosindu-se drept variabile de post-stratificare populația totală pe: mediu de reședință, gen și 5 grupe de vârstă, utilizând un algoritm propriu scris în *Stata 9.2*. Populația totală este cunoscută din statistica demografică curentă: este recalculată pe baza populației de la Recensământul Populației 2004 și este disponibilă o singură dată pe an (la 1 ianuarie), populația instituționalizată fiind inclusă.

La sfârșitul acestei etape sunt obținuți coeficienții finali de extindere, diferiți de la o gospodărie la alta.

9. PRELUCRAREA DATELOR

Soluția informatică a anchetei este realizată în SGBD ORACLE și este divizată pe două componente:

- soluția informatică la nivel local (secțiile teritoriale de statistică);
- soluția informatică la nivel central.

Soluția informatică **la nivel local** permite introducerea datelor pe calculator, controlul aritmetic și logic atât pentru un centru de cercetare cât și la nivel de secție teritorială.

Pentru proiectarea soluției informatice la nivel local au fost elaborate trei categorii de condiții logice:

- de verificare a drumurilor logice din chestionare;
- de verificare a datelor din chestionare;
- de verificare a integrității între datele de identificare ale gospodăriilor din momentul selectării cu cele completate în timpul interviului.

Condițiile de control logic la nivel de chestionar au ca scop: urmărirea și verificarea drumurilor/fluxurilor logice din chestionare; respectarea corelațiilor între răspunsurile la diferite întrebări, codificarea corectă a numitor variabile, eliminarea unor răspunsuri aberante sau ilogice.

Prin condițiile de verificare a integrității se urmărește corelarea și verificarea datelor de identificare ale gospodăriei din momentul selectării cu cele completate în timpul interviului și a datelor de identificare aferente membrilor gospodăriilor selectate între tipurile de chestionare utilizate.

Pe baza întregului set de condiții de control s-a elaborat programul de introducere a datelor pe calculator.

Soluția informatică **la nivel central** cuprinde pe lângă varianta pentru secțiile teritoriale și *Modulul administratorului* bazei de date care permite:

- realizarea tuturor operațiunilor ce țin atât de importarea și exportarea informației, cât și de exportarea fișierelor necesare pentru instalarea și modificarea programului de procesare a informației în secțiile teritoriale de statistică.
- validarea bazelor de date primite din secțiile teritoriale în vederea agregării;
- agregarea bazelor de date;
- corecții automate;
- modificarea/lichidarea/adăugarea variabilelor, condițiilor de control logic, condițiilor de verificare a drumurilor/fluxurilor logice din chestionare ș.a.
- înregistrarea și vizualizarea tuturor operațiunilor (evenimentelor) executate în baza de date cu indicarea utilizatorului, datei și codului operațiunii executate;
- păstrarea și modificarea informației despre utilizatorii programului (controlori, administratori);
- generarea tabelelor de ieșire.

Elaborarea tabelelor de ieșire

În scopul asigurării indicatorilor necesari caracterizării activității persoanelor ocupate și neocupate în vârstă de 15 ani și peste și utilizării eficiente a informațiilor colectate, au fost proiectate circa 90 de tabele de ieșire structurate pe principalele subiecte pe care le tratează ancheta.

Indicatorii cuprinși în tabele sunt calculați pentru total țară, pe zone statistice, pe sexe, grupe de vârstă, nivel educațional, pe activități economice, grupe de ocupații, forme de proprietate, după statutul profesional, durata și programul de lucru etc.

10. CONCEPTE ȘI DEFINIȚII UTILIZATE

Prin **gospodărie** se înțelege grupul de două sau mai multe persoane care locuiesc împreună având, în general, legături de rudenie și care se gospodăresc (fac menajul) în comun, participând în totalitate sau parțial la formarea veniturilor și la cheltuirea lor. Persoana care nu aparține de o gospodărie și care declară că locuiește și se gospodărește singură se consideră gospodărie formată dintr-o singură persoană.

Populația activă din punct de vedere economic (sau **forța de muncă**) cuprinde toate persoanele de 15² ani și peste, care furnizează forța de muncă disponibilă pentru producția de bunuri și servicii în timpul perioadei de referință, incluzând **populația ocupată** și **șomerii**.

Încadrarea populației pe categorii, după participarea la activitatea economică, se face conform principiului priorității ocupării față de șomaj și șomajului față de inactivitate.

Rata globală de activitate reprezintă proporția populației active în populația totală a țării (%).

Rata de activitate a populației de 15 ani și peste reprezintă proporția populației active de 15 ani și peste în populația totală în vârstă de 15 ani și peste (%).

Populația în vârstă de muncă include toate persoanele cu vârsta cuprinsă între 16-56 ani femei și 16-61 ani bărbați (vârsta aptă de muncă în conformitate cu legislația națională). În sensul anchetei, pentru asigurarea comparabilității, la definirea acestei categorii de populație se folosesc și limitele de vârstă utilizate în plan internațional: 15-64 ani.

Rata de participare la forța de muncă reprezintă ponderea populației active în vârstă de muncă (16-56/61 ani sau 15-64 ani) în populația totală în vârstă de muncă.

Populația ocupată cuprinde toate persoanele de 15 ani și peste care au desfășurat o activitate economică sau socială producătoare de bunuri sau servicii **de cel puțin o oră³** în perioada de referință (o săptămână), în scopul obținerii unor venituri sub formă de salarii, plată în natură sau alte beneficii. S-a adoptat criteriul standard recomandat de Biroul Internațional al Muncii (BIM) „în definirea” populației ocupate pentru asigurarea comparabilității datelor la nivel internațional, precum și din următoarele considerente:

- Cuprinderea activităților desfășurate în timp redus, ocazionale sau sezoniere;
- Definirea șomajului ca lipsă totală a muncii;
- Evaluarea dimensiunilor sub-ocupării forței de muncă.

În afara persoanelor aflate la lucru, care au un loc de muncă și care în cursul săptămânii de referință au lucrat ca salariați, ca lucrători pe cont propriu sau lucrători familiari neremunerați, se consideră persoane ocupate:

² Limita de jos a vârstei apte de muncă (de 15 ani) utilizată la AFM este în conformitate cu normele europene și Codul Muncii al Republicii Moldova. Astfel, Codul Muncii, art. 46 (2), prevede, că persoana fizică dobândește capacitatea de muncă la împlinirea vârstei de 16 ani. Totodată, persoana fizică poate încheia un contract individual de muncă și la împlinirea vârstei de 15, cu acordul scris al părinților (art. 46 (3)).

³ Pentru persoanele ocupate în gospodăria auxiliară cu producerea de produse agricole în exclusivitate pentru consumul propriu (al gospodăriei) durata minimă este de 20 de ore pe săptămână.

- persoanele temporar absente de la lucru în cursul săptămânii de referință, care își păstrează legătura formală cu locul de muncă, motivele de absență putând fi: concediul de odihnă, concediul medical, concediul de maternitate, concediul pentru îngrijirea copilului⁴, concediul fără plată³, de studii, pentru incapacitate de muncă temporară, conflict de muncă sau grevă, cursuri de perfecționare sau profesionale, suspendarea temporară a lucrului datorită condițiilor meteorologice, conjuncturii economice nefavorabile³, penuriei de materii prime sau energie³, incidentelor tehnice;

- persoanele salariate în perioada extra-sezon, care au certitudinea că vor reveni la locul de muncă într-o perioadă de cel mult șase luni și în această perioadă primesc saslariu³;

- persoanele care au un loc de muncă (în regim de lucru complet sau parțial), aflate în căutarea altui loc de muncă;

- persoanele care în cursul săptămânii de referință au desfășurat o muncă oarecare, plătită sau aducătoare de venit, chiar dacă erau în curs de pregătire școlară obligatorie, erau la pensie sau beneficiau de pensie, erau înscrise la oficiile forței de muncă, primind sau nu ajutor de șomaj;

- lucrătorii familiari neremunerați, inclusiv cei temporar absenți în cursul săptămânii de referință;

- membrii forțelor armate (cadre active și militari în termen).

Rata de ocupare: ponderea populației ocupate în vârstă de 15 ani și peste în totalul populației de aceeași grupă de vârstă, exprimat procentual.

Rata de ocupare a populației în vârstă de muncă: ponderea populației ocupate în vârstă de muncă (16-56/61 ani sau 15-64 ani) în populația totală în vârstă de muncă.

Ecarterul de gen al ocupării: diferența dintre rata de ocupare a femeilor și rata de ocupare a bărbaților, exprimată în puncte procentuale.

Activități economice: proporția populației ocupate în vârstă de 15 ani și peste distribuită pe cele trei sectoare de activitate, exprimată procentual:

- primar: agricultură, silvicultură, piscicultură;

- secundar: industrie (extractivă, prelucrătoare, energie electrică și termică, gaze și apă) și construcții;

- terțiar: servicii comerciale (comerț, hoteluri și restaurante, transport, depozitare și comunicații, intermediari financiare, tranzacții imobiliare etc.) și servicii sociale (administrație publică și apărare, învățământ, sănătate și asistență socială, servicii personale etc.).

Tipul unităților de producție este definit conform Sistemului Conturilor Naționale. Cele trei sectoare sunt:

- Unitățile de producție ale *Sectorului formal*;

- Unitățile de producție ale *Sectorului informal*;

- *Gospodăriile Casnice*.

Ocuparea în Sectorul formal este definită ca ocupare în:

- Întreprinderi corporative, organizații și instituții (unitățile economice cu drept de persoană juridică) sau

- Întreprinderi non-corporative, care sunt înregistrate.

⁴ Vezi capitolul *Schimbări metodologice 2006*

Ocuparea în Sectorul informal include toate persoanele care, indiferent de statutul lor profesional, în timpul perioadei de referință au fost ocupate în întreprinderi ce aparțin *sectorului informal*, având această ocupație (loc de muncă) în activitatea principală sau secundară. Întreprinderile sectorului informal sunt definite ca întreprinderi private non-corporative (fără statut de persoană juridică), care nu sunt înregistrate.

Ocuparea în Gospodăriile casnice include persoanele ocupate cu producerea de produse agricole în exclusivitate pentru consumul gospodăriei, dacă ele sunt ocupate în această activitate 20 de ore și mai mult în perioada de referință, precum și lucrătorii casnici plătiți angajați de gospodărie.

Tipul (natura) locului de muncă poate fi *formal* sau *informal*.

Ocuparea formală include:

- Lucrătorii pe cont propriu care lucrează în întreprinderile sectorului formal;
- Patronii care lucrează în întreprinderile sectorului formal;
- Membri ai cooperativelor de producție formale;
- Salariații, pentru care patronul plătește contribuții sociale, beneficiază de concediu anual plătit și de concediu medical plătit.

Ocuparea informală include:

- 1) Lucrătorii pe cont propriu, care lucrează în întreprinderile sectorului informal;
- 2) Patronii, care lucrează la întreprinderile sectorului informal;
- 3) Membrii cooperativelor informale de producție;
- 4) Ajutorii familiari angajați la întreprinderile sectorului formal sau la întreprinderile sectorului informal;
- 5) Salariații angajați la întreprinderile sectorului formal, la întreprinderile sectorului informal sau în gospodăriile particulare ale cetățenilor, care satisfac cel puțin unul din criteriile de mai jos:
 - patronul nu plătește contribuțiile sociale pentru ei;
 - nu beneficiază de concediu anual plătit;
 - nu beneficiază, în caz de boală sau traumă, de concediu medical plătit.
- 6) Persoanele ocupate cu producerea de produse agricole în gospodăriile casnice, în exclusivitate pentru consumul propriu, cu o durată a săptămânii de lucru de 20 de ore și mai mult.

Grupe de ocupații: Gruparea populației după **ocupație** a avut în vedere funcția sau profesia persoanelor ocupate efectiv exercitată, prin ocupație înțelegându-se activitatea utilă, aducătoare de venit (în bani sau în natură) pe care o desfășoară o persoană, în general într-o unitate economico-socială. Populația ocupată a fost repartizată pe grupe de ocupații utilizându-se **Clasificatorul Ocupațiilor din Republica Moldova**, armonizat cu clasificatorul internațional (ISCO-88, ILO):

- 1 Conducători ai autorităților publice de toate nivelurile, conducători și funcționari superiori din unitățile economico-sociale și politice
- 2 Specialiști cu nivel superior de calificare
- 3 Specialiști cu nivel mediu de calificare
- 4 Funcționari administrativi
- 5 Lucrători în servicii, gospodăria de locuințe și deservire comună, comerț și asimilați
- 6 Lucrători calificați în agricultură, silvicultură, vânătoare, piscicultură și pescuit
- 7 Muncitori calificați în întreprinderi industriale mari și mici, în meserii de tip artizanal, în construcții, transporturi, telecomunicații, geologie și prospectarea geologică
- 8 Operatori, aparatiști, mașiniști la instalații și mașiniști și lăcătuși-asamblori
- 9 Muncitori necalificați
- 10 Forțele armate

Statut profesional reprezintă situația deținută de o persoană în funcție de modul de obținere a veniturilor prin activitatea exercitată și anume:

- *salariați*;
- *non-salariați: patroni, lucrători pe cont propriu, ajutori familiari neremunerați, membri ai cooperativelor de producție.*

- **Salariat** este considerată persoana care-și exercită activitatea în baza unui contract de muncă într-o unitate economică sau socială – indiferent de forma ei de proprietate – sau la persoane particulare (în baza unui contract sau a unei înțelegeri), în schimbul unei remunerații sub formă de salariu, în bani sau în natură, sub formă de comision etc. Prin convenție cu acest statut au fost înregistrați și militarii în termen.

- **Patron** este persoana care-și exercită ocupația (meseria) în propria unitate (întreprindere, agenție, atelier, magazin, birou, fermă etc.), pentru a cărei activitate angajează unul sau mai mulți salariați permanenți.

- **Lucrător pe cont propriu** este persoana care-și exercită activitatea în unitatea proprie sau într-o afacere individuală, fără a angaja vreun salariat permanent, fiind ajutat sau nu de membrii familiei neremunerați. Sânt încadrați la acest statut întreprinzătorii independenți (vânzători ambulanți, meditații, taximetriștii particulari etc.), liber-profesioniștii (muzicanții ambulanți, artiștii plastici, avocații), zilierii ocazionali, agricultorii individuali. Lucrătorul pe cont propriu poate avea salariați temporari.

- **Lucrător familial neremunerat** este persoana care-și exercită activitatea într-o unitate economică familială condusă de un membru al familiei sau o rudă, pentru care nu primește remunerație sub formă de salariu sau plată în natură. Gospodăria țărănească este considerată o astfel de unitate. Dacă mai multe persoane dintr-o gospodărie lucrează în gospodăria agricolă proprie, una dintre acestea – de regulă, capul gospodăriei – este considerat lucrător pe cont propriu, iar ceilalți – lucrători familiali neremunerați.

- **Membru al unei cooperative** este considerată persoana care a lucrat ca membru al unei cooperative, unde fiecare membru are drepturi egale la luarea deciziilor, soluționarea problemelor de producție/realizare etc.

Programul de lucru al persoanelor ocupate s-a definit ca fiind **complet** sau **parțial**, conform declarației respondenților. În general pentru salariați se consideră *complet* programul aferent unei norme întregi, așa cum este prevăzută prin contractul colectiv de muncă (durata normală) și *parțial* programul a cărui durată prevăzută prin contractul individual de muncă este semnificativ mai mică decât durata normală.

Modalitatea de angajare a salariaților poate fi următoarea:

- Contract individual de muncă (în scris);
- Înțelegere (verbală).

Munca la domiciliu cuprinde activitățile profesionale care se efectuează în totalitate sau parțial acasă la persoana intervievată; este practică în special de liber profesioniști - lucrători pe cont propriu, dar și de unii salariați. În cazul salariaților, “lucrul acasă” este interpretat în sensul

existenței unei înțelegeri mutuale între salariat și angajator (patron) ca o parte din muncă să fie efectuată la domiciliul salariatului în mod regulat.

Munca în program non-standard include: a) munca atipică - persoanele care lucrează seara (între orele 18⁰⁰-22⁰⁰), noaptea (între orele 22⁰⁰-06⁰⁰), sâmbăta sau duminica; b) lucrul în schimburi (adică lucrul în 2, 3 și 4 schimburi), c) lucrul „la solicitare” etc.

Ocuparea inadecvată în raport cu calificarea include persoanele ocupate, a căror ocupație nu corespunde domeniului de pregătire, și care în perioada de referință doresc să schimbe situația la locul actual de muncă, în sensul de a folosi mai pe larg aptitudinile, calificarea și sunt disponibili să o facă.

Ocuparea inadecvată în raport cu venitul include persoanele ocupate care în perioada de referință doresc să schimbe situația la locul actual de muncă în scopul majorării venitului și sunt disponibili să o facă.

Ocuparea inadecvată în raport cu orele excesive de lucru include persoanele ocupate care în perioada de referință doresc să lucreze mai puține ore decât lucrează efectiv fie la același loc de muncă, fie la un alt loc de muncă cu o reducere corespunzătoare a venitului.

Subocuparea în raport cu timpul lucrat: persoanele ocupate care satisfac următoarele criterii:

- doresc să lucreze ore suplimentate;
- sunt disponibile să lucreze ore suplimentare; dacă ar fi avut această oportunitate;
- orele efectiv lucrate în toate activitățile în timpul perioadei de referință sunt sub o limită stabilită. A fost adoptat pragul de 40 de ore pe săptămână în conformitate cu legislația muncii în vigoare.

Rata de subocupare: ponderea populației sub-ocupate în total populație ocupată.

Volumul subocupării: timpul adițional pe care persoanele sub-ocupate ar fi dorit și ar fi fost disponibile să-l lucreze adițional la orele efectiv lucrate în perioada de referință până la un prag convenit (în cazul nostru – 40 ore pe săptămână în conformitate cu legislația muncii).

Rata volumului subocupării: raportul dintre volumul subocupării în raport cu timpul lucrat și timpul potențial pentru lucru al persoanelor în ocupare, calculat ca sumă a „orelor efectiv lucrate de populația ocupată și volumul subocupării” exprimat procentual.

Șomeri în sens BIM⁵ sunt persoanele de 15 ani și peste, care în cursul perioadei de referință îndeplinesc simultan următoarele condiții:

- nu au un loc de muncă și nu desfășoară o activitate în scopul obținerii unor venituri;
- sunt în căutarea unui loc de muncă, utilizând în ultimele 4 săptămâni diverse metode pentru a-l găsi: înscrierea la oficiile forței de muncă sau la agenții particulare de plasare, acțiuni pentru a începe o activitate pe cont propriu, publicarea de anunțuri și răspunsuri la anunțuri, apel la prieteni, rude, colegi, sindicate etc.;
- sunt disponibile să înceapă lucrul în următoarele 15 zile, dacă s-ar găsi imediat un loc de muncă.

În această categorie de populație sunt incluse, de asemenea:

⁵ Conform criteriilor Biroului Internațional al Muncii

- persoanele fără loc de muncă, disponibile să lucreze, care așteaptă să fie rechemate la lucru sau care au găsit un loc de muncă și urmează să înceapă lucrul la o dată ulterioară perioadei de referință;
- persoanele care în mod obișnuit fac parte din populația inactivă (elevi, studenți, pensionari), dar care au declarat că sunt în căutarea unui loc de muncă și sunt disponibile să înceapă lucrul.

Rata șomajului în sens BIM: proporția șomerilor BIM în populația activă, exprimat procentual.

Ecartul de gen al șomajului: diferența dintre rata șomajului BIM în rândul femeilor și rata șomajului BIM în rândul bărbaților, exprimat în puncte procentuale.

Șomajul de lungă durată: numărul persoanelor aflate în situația de șomaj timp de un an și mai mult.

Rata șomajului de lungă durată: proporția numărului șomerilor BIM aflați în șomaj de 12 luni și peste în numărul total de persoane active, exprimat procentual.

Incidența șomajului de lungă durată: proporția șomajului de lungă durată (12 luni și peste) în numărul total de șomeri, exprimat procentual.

Șomajul de foarte lungă durată: numărul persoanelor aflate în situația de șomaj timp de 24 luni și mai mult.

Rata șomajului de foarte lungă durată: proporția numărului șomerilor BIM aflați în șomaj de 24 luni și peste în numărul total de persoane active, exprimat procentual

Șomajul în rândul tinerilor:

- a) rata șomajului în rândul tinerilor: ponderea numărului șomerilor în vârstă de 15-24 ani în numărul total al populației active din această categorie de vârstă, exprimat procentual;
- b) raportul dintre rata șomajului la tineri (15-24 ani) și rata șomajului la adulți (25 ani și peste), exprimat procentual;
- c) ponderea șomerilor tineri în total șomaj exprimat procentual;
- d) proporția șomajului în rândul tinerilor: ponderea șomerilor în vârstă de 15-24 ani la numărul total al tinerilor din aceeași grupă de vârstă (15-24 ani), exprimat procentual.

Șomajul de lungă durată în rândul tinerilor: numărul tinerilor (15 – 24 ani) aflați în situația de șomaj timp de 6 luni și mai mult.

Incidența șomajului de lungă durată în rândul tinerilor: raportul dintre numărul șomerilor BIM în vârstă de 15-24 ani aflați în șomaj de 6 luni și peste și numărul total de șomeri din aceeași grupă de vârstă (15-24 ani), exprimat procentual.

Populația inactivă din punct de vedere economic cuprinde toate persoanele, indiferent de vârstă, care n-au lucrat cel puțin o oră și nu erau șomeri în perioada de referință.

Populația economic inactivă include următoarele categorii de populație:

- elevi sau studenți;
- pensionari (de toate categoriile);
- casnice (care desfășoară numai activități casnice în gospodărie);
- persoane întreținute de alte persoane ori de stat sau care se întrețin din alte venituri (chirii, dobânzi, rente etc.);

- persoanele declarate plecate peste hotare la lucru sau în căutare de lucru⁶.

Rata de inactivitate a populației de 15 ani și peste reprezintă proporția populației inactive de 15 ani și peste în populația totală în vârstă de 15 ani și peste (%).

Persoane descurajate sunt persoanele inactive, disponibile să lucreze în următoarele 15 zile, care nu au un loc de muncă și au declarat că sunt în căutarea unui loc de muncă, dar nu au întreprins nimic în acest scop în ultimele 4 săptămâni sau că nu caută un loc de muncă din următoarele motive:

- au crezut ca nu există locuri libere sau nu au știut unde să mai caute;
- nu se simt pregătite profesional;
- cred că nu vor găsi de lucru din cauza vârstei;
- au căutat altă dată și nu au găsit.

Raportul de dependență economică: raportul dintre persoanele neocupate (inactive sau în șomaj) și persoanele ocupate, exprimat în promile (‰).

Raportul de dependență economică la gospodării: raportul dintre numărul persoanelor din gospodăriile în care nici un membru nu este persoană ocupată și numărul total de persoane din gospodării, exprimat procentual.

Se calculează pentru două categorii de persoane:

- I. **Copii de 0-17 ani**, ca raport între numărul copiilor de 0-17 ani din gospodăriile în care nici un membru nu este persoană ocupată și numărul total de copii de 0-17 ani;
- II. **Adulți de 18-59 ani**, ca raport între numărul persoanelor de 18-59 ani din gospodăriile în care nici un membru nu este persoană ocupată și numărul total de persoane de 18-59 ani.
Studentii, la fel alte persoane inactive care urmează o formă de instruire în vârstă de 18-24 ani din gospodăriile compuse numai din studenți de aceeași grupă de vârstă nu se iau în calcule nici pentru numărător nici pentru numitor.

Procesul de instruire cuprinde totalitatea activităților de învățare întreprinse în vederea îmbunătățirii cunoștințelor, calificării și competenței, în scop personal, civic, social și/sau legat de carieră și presupune luarea în prealabil a deciziei de a învăța, cu perspectiva îmbunătățirii cunoștințelor, informațiilor, competenței, înțelegerii, calificării, comportamentului. Se desfășoară:

- în cadrul sistemului național de educație;
- în afara sistemului național de educație prin participarea la cursuri, seminarii, conferințe etc.

Gruparea după **nivelul școlii de cel mai înalt grad absolvite**⁷ (cu sau fără diplomă sau certificat de absolvire) s-a făcut având în vedere tipul instituției de învățământ:

1. **Fără școala absolvită** - acest nivel cuprinde atât copiii cât și persoanele mature, care nu au absolvit nici o școală.
2. **Primar** - acest nivel include instruirea în clasele I-IV. Aici se includ persoanele care au absolvit ciclul primar de instruire.
3. **Gimnazial** - acest nivel cuprinde instruirea gimnazială (cl.V-IX). Aici se vor include persoanele care au absolvit ciclul gimnazial de instruire. Tot aici se includ și persoanele care au absolvit fostele școli medii incomplete de 7 sau 8 ani.

⁶ Această categorie de populație convențional este atribuită la populația economic inactivă.

⁷ Începând cu anul 2011

4. *Liceal, mediu de cultură generală* - cuprinde instruirea medie (cl.X-XI) și liceală (cl.X-XII). Aici se includ persoanele care au absolvit ciclul liceal (mediu general) de instruire. Tot aici se includ și persoanele care au absolvit fostele școli medii de 10 ani/11 ani.
5. *Secundar profesional* - cuprinde instruirea în școlile profesionale, cu scopul de obținere a unei profesii (meserii) pentru muncitori. Aici se includ persoanele care au absolvit o școală profesională.
6. *Mediu de specialitate* - cuprinde instruirea în colegii. Aici se includ persoanele care au absolvit actualele colegii și persoanele care anterior au absolvit instituțiile medii de specialitate ("tehnicumuri", școli pedagogice, școli medicale, școli de iluminare culturală etc.).
7. *Superior* - cuprinde instruirea în instituții superioare de învățământ (3-6 ani). Aici se includ persoanele care au absolvit astfel de instituțiile de învățământ ca: universitate, academie, institut.
8. *Masterat* - aici se includ atât persoanele care au absolvit recent instituții de învățământ postuniversitare, cât și persoanele care au absolvit anterior aspirantura. Învățământul postuniversitar la masterat durează 2 ani, anterior, la aspirantura dura 3 ani.
9. *Doctorat* - aici se includ persoanele care au studiat la doctoratură, au fost doctoranzi.

O altă grupare a nivelului de educație este:

- **scăzut:** gimnazial, primar, fără școală primară;
- **mediu:** mediu general, liceal, secundar profesional, mediu de specialitate;
- **superior:** universitar, postuniversitar.

Nivelul de instruire al persoanelor adulte (25-64 ani): structura populației de 25-64 ani după nivelul de educație absolvit: scăzut, mediu, superior. Reprezintă ponderea populației de 25-64 ani din fiecare categorie a nivelului de educație în populația totală din aceeași grupă de vârstă.

Participarea la educația permanentă: proporția populația de 25-64 ani care urmasse o formă de instruire în ultimele patru săptămâni precedente interviului, la totalul populației de 25-64 ani.

Gradul de instruire al tinerilor de 20 - 24 ani: ponderea tinerilor de 20 - 24 ani, absolvenți ai unei forme de învățământ de nivel educațional cel puțin mediu, în total tineri de 20-24 ani.

Rata de părăsire timpurie a sistemului educațional de către tineri (18-24 ani): proporția populației de 18-24 ani cu nivel de educație elementar (scăzut), care nu urmează nici o formă de instruire în ultimele patru săptămâni precedente interviului, în total populație de 18-24 ani.

Tineri NEET⁸ îl reprezintă tinerii de 15-29 ani, care nu fac parte din populația ocupată, nu învață/studiază în cadrul sistemului formal de educație și nu urmează careva cursuri sau alte instruirii în afara sistemului formal de educație.

⁸ Termenul original din limba engleză: „Not in Employment, Education or Training (NEET)”

SUBUTILIZAREA FORȚEI DE MUNCĂ⁹

Conceptul de **forță de muncă** se referă la oferta actuală a forței de muncă pentru producerea de bunuri și servicii pentru plată sau profit. Forța de muncă este egală cu suma persoanelor ocupate și a persoanelor în șomaj.

Forța de muncă potențială cuprinde toate persoanele în vârstă de muncă care, în cursul unei perioade scurte de referință, nu erau nici în ocupare, nici în șomaj și:

- (a) desfășurau activități de „căutare a unui loc de muncă”, nu erau „disponibile la moment” dar ar putea deveni disponibile într-o perioadă ulterioară scurtă stabilită în conformitate cu circumstanțele naționale (de ex. persoane în căutarea unui loc de muncă indisponibile); sau
- (b) nu desfășurau activități de „căutare a unui loc de muncă”, dar doreau să lucreze și erau „disponibile la moment” (de ex. persoane în căutarea unui loc de muncă potențial disponibile).

Forța de muncă extinsă este definită ca suma forței de muncă plus forța de muncă potențială. Acest indicator este utilizat în calitate de populație de referință (numitor) la calcularea indicatorilor privind subutilizarea forței de muncă (LU3 și LU4).

Subutilizarea forței de muncă se referă la discrepanțele între oferta de muncă și cererea de muncă, care se exprimă printr-o nevoie de ocupare nesatisfăcută în rândul populației. Estimările subutilizării forței de muncă includ, dar nu pot fi doar limitate la:

- (a) *Sub-ocuparea în raport cu timpul*, în cazul în care timpul de lucru al persoanelor ocupate este insuficient în raport cu situațiile alternative de ocupare în care aceste persoane doresc și sunt disponibile pentru a se angaja (definiția este prezentată la pagina 15);
- (b) *șomaj*, reflectând o căutare activă a unui loc de muncă de către persoanele ne-ocupate, care sunt disponibile pentru această formă de muncă (ocupare) (definiția este prezentată la pagina 15);
- (c) *forța de muncă potențială*, referindu-se la persoanele ne-ocupate, care exprimă un interes pentru această formă de muncă, dar pentru care condițiile existente limitează căutarea activă a locului de muncă și/sau disponibilitatea acestora.

⁹ În conformitate cu Rezoluția „Statisticile privind activitatea de muncă, ocuparea și subutilizarea forței de muncă”, adoptată de a 19^{ea} Conferință Internațională a Statisticienilor Muncii din 2013 (Resolution I. Resolution concerning statistics of work, employment and labour underutilization): http://www.ilo.org/global/statistics-and-databases/meetings-and-events/international-conference-of-labour-statisticians/19/WCMS_230304/lang--en/index.htm

1. Indicatorii privind sub-utilizarea forței de muncă

LU1: Rata șomajului:

$$[\text{persoane în șomaj} / \text{forța de muncă}] \times 100$$

LU2: Rata compusă a sub-ocupării în raport cu timpul și șomajului:

$$[(\text{persoane sub-ocupate în raport cu timpul} + \text{persoane în șomaj}) / \text{forța de muncă}] \times 100$$

LU3: Rata compusă a șomajului și a forței de muncă potențiale:

$$[(\text{persoane în șomaj} + \text{forța de muncă potențială}) / \text{forța de muncă extinsă}] \times 100$$

LU4: Indicatorul compozit de subutilizare al forței de muncă:

$$[(\text{persoane sub-ocupate în raport cu timpul} + \text{persoane în șomaj} + \text{forța de muncă potențială}) / (\text{forța de muncă extinsă})] \times 100$$

Clasificări utilizate:

Activitatea economică: Rezultatele anchetei sunt clasificate corespunzător Clasificării Activităților din Economia Moldovei (CAEM rev.2) , armonizat cu NACE ver.2.

Ocupațiile: Datele privind ocupațiile sunt clasificate corespunzător Clasificatorului Ocupațiilor din Republica Moldova, armonizat cu standardul respectiv internațional ISCO-08.

Statutul profesional: Persoanele sunt clasificate după statutul profesional în conformitate cu clasificarea internațională ICSE-93.

Educația: Nivelul de educație este în corespundere cu Clasificarea programelor educaționale din Republica Moldova, armonizată cu standardul respectiv internațional ISCED-97.

11. SCHIMBĂRI METODOLOGICE

Începând cu anul 2006, datorită implementării unui nou *eșantion* și a revizuirii definiției *Ocupării* (în corespundere cu Recomandările Conferinței Internaționale a Statisticienilor Muncii, OIM, octombrie 1998) indicatorii referitori la principalele categorii de populație (ocupată, în șomaj, inactivă) nu sunt comparabili cu seria de date din anii precedenți. Diferențele sus numite sunt prezentate în tabelul de mai jos; textul cu bold indică modificările față de metodologia precedentă:

	<i>Conform metodologiei 1998-2005</i>	<i>Conform metodologiei 2006</i>
Eșantion	Plan de sondaj bistadial stratificat la I etapă în 3 straturi: 1. Mediul rural; 2. Orașe mari; 3. Orașe mici	Plan de sondaj bistadial stratificat la I etapă în 11 straturi : 1. Nord orașe (mari și mici) cu excepția m.Bălți; 2. m.Bălți 3. Nord comune mari; 4. Nord comune mici; 5. Centru orașe (mari și mici); 6. Centru comune mari; 7. Centru comune mici; 8. Sud orașe (mari și mici); 9. Sud comune mari; 10. Sud comune mici; 11. Mun. Chișinău, suburbii; 12. Municipiul Chișinău, oraș.
	Baza de sondaj la I etapă – Unități Primare de Eșantionare create în baza circumscripțiilor electorale (câteva circumscripții unite împreună)	Baza de sondaj la I etapă – UPE create în baza împărțirii administrativ teritoriale a R. Moldova (unități administrativ teritoriale de nivelul II)
	Baza de sondaj la II etapă – listele electorale din 1996	Baza de sondaj la II etapă – listele de la Recensământul populației 2004 combinate cu listele obținute de la furnizorii de energie electrică
	Volumul eșantionului: - la I etapă – 114 UPE-uri; - la II etapă – 2736 gospodării lunar	Volumul eșantionului: - la I etapă – 129 UPE-uri; - la II etapă – 4000 gospodării lunar
	Metoda de eșantionare: - la I etapă – sondaj stratificat proporțional cu extragere aleatoare fără revenire a UPE-urilor; - la II etapă de eșantionare - sondaj simplu aleatoriu fără revenire	Metoda de eșantionare: - la I etapă – sondaj stratificat proporțional utilizând procedeul de extragere cu probabilități inegale proporționale cu mărimea UPE-urilor; - la II etapă – sondaj simplu aleatoriu fără revenire
	Schema de rotație: - al I etapă – a lipsit; - la II etapă – 2-(2)-2	Schema de rotație: - la I etapă – o dată la 2 ani începând cu 2008 circa 20 % din UPE-uri vor fi înlocuite cu altele noi; - la II etapă – 2-(1)-1-(8)-2
Populația ocupată	Populația ocupată cuprinde toate persoanele de 15 ani și peste care au desfășurat o activitate economică producătoare de bunuri sau servicii de cel puțin o oră ¹⁰ în perioada de referință (o săptămână), în scopul obținerii unor venituri sub formă de salarii,	Populația ocupată cuprinde toate persoanele de 15 ani și peste care au desfășurat o activitate economică producătoare de bunuri sau servicii de cel puțin o oră ⁷ în perioada de referință (o săptămână), în scopul obținerii unor venituri sub formă de salarii, plată în

¹⁰ Pentru persoanele ocupate cu producerea de produse agricole în gospodăria auxiliară proprie, în exclusivitate pentru consumul propriu, durata minimă este de 20 ore.

	<p>plată în natură sau alte beneficii. În afara persoanelor care au un loc de muncă și au lucrat în cursul săptămânii de referință, indiferent de statutul lor profesional avut, se consideră ocupate:</p> <ul style="list-style-type: none"> - persoanele temporar absente de la lucru în cursul săptămânii de referință care își păstrează legătura formală cu locul de muncă, motivele de absență putând fi: concediul de odihnă, de maternitate (în limita unei perioade prevăzute de lege), de studii, pentru incapacitate temporară de muncă, grevă sau conflict de muncă, cursuri de formare profesională, suspendarea temporară a lucrului datorită condițiilor meteorologice; - persoanele în concediu pentru îngrijirea copilului (în limita unei perioade prevăzute de lege), în concediu fără plată sau în șomaj tehnic (lipsă materie primă sau energie, lipsă comenzi sau clienți etc.); - lucrătorii sezonieri (salariații și lucrătorii pe cont propriu) în perioada extra-sezon; - persoanele care au un loc de muncă (în regim de lucru complet sau parțial), aflate în căutarea altui loc de muncă; - persoanele care în cursul săptămânii de referință au desfășurat o muncă oarecare, plătită sau aducătoare de venit, chiar dacă erau în curs de pregătire școlară obligatorie, erau la pensie sau beneficiau de pensie, erau înscrise la Agenția Națională de ocupare a Forței de Muncă (ANOFM), primind sau nu ajutor de șomaj; - lucrătorii familiari neremunerați, inclusiv cei temporari absenți de la locul de muncă în cursul săptămânii de referință; ucenicii și stagiarii remunerați, care lucrează cu program de lucru complet sau parțial; - membrii forțelor armate (cadre active și militari în termen). 	<p>natură sau alte beneficii. În afara persoanelor care au un loc de muncă și au lucrat în cursul săptămânii de referință, indiferent de statutul lor profesional avut, se consideră ocupate:</p> <ul style="list-style-type: none"> - persoanele temporar absente de la lucru în cursul săptămânii de referință care își păstrează legătura formală cu locul de muncă, motivele de absență putând fi: concediul de odihnă, de maternitate (în limita unei perioade prevăzute de lege), de studii, pentru incapacitate temporară de muncă, grevă sau conflict de muncă, cursuri de formare profesională, suspendarea temporară a lucrului datorită condițiilor meteorologice; - persoanele în concediu pentru îngrijirea copilului (în limita unei perioade prevăzute de lege), în concediu fără plată sau în șomaj tehnic (lipsă materie primă sau energie, lipsă comenzi sau clienți etc.), care au certitudinea că vor reveni la același loc de muncă într-o perioadă de cel mult trei luni; - salariații sezonieri în perioada extra-sezon care au certitudinea că vor reveni la locul de muncă într-o perioadă de cel mult șase luni și în această perioadă primesc salariu; - persoanele care au un loc de muncă (în regim de lucru complet sau parțial), aflate în căutarea altui loc de muncă; - persoanele care în cursul săptămânii de referință au desfășurat o muncă oarecare, plătită sau aducătoare de venit, chiar dacă erau în curs de pregătire școlară obligatorie, erau la pensie sau beneficiau de pensie, erau înscrise la Agenția Națională de ocupare a Forței de Muncă (ANOFM), primind sau nu ajutor de șomaj; - lucrătorii familiari neremunerați, inclusiv cei temporari absenți de la locul de muncă în cursul săptămânii de referință; - ucenicii și stagiarii remunerați, care lucrează cu program de lucru complet sau parțial; - membrii forțelor armate (cadre active și militari în termen).
<p>Șomeri BIM</p>	<p>Șomeri în sens BIM¹¹ sunt persoanele de 15 ani și peste care în cursul perioadei de referință îndeplinesc simultan următoarele condiții:</p> <ul style="list-style-type: none"> - nu au un loc de muncă și nu desfășoară o activitate în scopul obținerii unor venituri; - sunt în căutarea unui loc de muncă, utilizând în ultimele 4 săptămâni diferite metode pentru a-l găsi: înscrierea la agenția de ocupare a forței de muncă sau la agenții private de plasare, demersuri pentru a începe o activitate pe cont propriu, publicarea de anunțuri și răspunsuri la anunțuri, contactarea directă a patronilor sau a factorilor responsabili de angajare, apel la prieteni, rude, colegi, sindicate etc.; - sunt disponibile să înceapă lucrul în următoarele 	<p>Șomeri în sens BIM⁸ sunt persoanele de 15 ani și peste care în cursul perioadei de referință îndeplinesc simultan următoarele condiții:</p> <ul style="list-style-type: none"> - nu au un loc de muncă și nu desfășoară o activitate în scopul obținerii unor venituri; - sunt în căutarea unui loc de muncă, utilizând în ultimele 4 săptămâni diferite metode pentru a-l găsi: înscrierea la agenția de ocupare a forței de muncă sau la agenții private de plasare, demersuri pentru a începe o activitate pe cont propriu, publicarea de anunțuri și răspunsuri la anunțuri, contactarea directă a patronilor sau a factorilor responsabili de angajare, apel la prieteni, rude, colegi, sindicate, etc.; - sunt disponibile să înceapă lucrul în următoarele

¹¹ Conform criteriilor Biroului Internațional al Muncii

	<p>15 zile, dacă s-ar găsi imediat un loc de muncă. Sunt incluse de asemenea:</p> <ul style="list-style-type: none"> - persoanele fără loc de muncă, disponibile să lucreze, care: au găsit un loc de muncă și urmează să înceapă lucrul la o dată ulterioară perioadei de referință; așteaptă rezultatul unui concurs sau interviu; așteaptă să fie rechemate la ultimul loc de muncă sau care au întreprins demersuri pentru o activitate pe cont propriu; - persoanele care în mod obișnuit fac parte din populația inactivă (elevi, studenți, pensionari), dar care au declarat că sunt în căutarea unui loc de muncă și sunt disponibile să înceapă lucrul. 	<p>15 zile, dacă s-ar găsi imediat un loc de muncă. Sunt incluse de asemenea:</p> <ul style="list-style-type: none"> - persoanele în concediu pentru îngrijirea copilului (în limita unei perioade prevăzute de lege), în concediu fără plată sau în șomaj tehnic (lipsă materie primă sau energie, lipsă comenzi sau clienți etc.), care nu au certitudinea că vor reveni la locul de muncă într-o perioadă de cel mult trei luni, care sunt disponibili să înceapă lucrul și care au căutat în mod activ un loc de muncă; - salariații sezonieri în perioada extra-sezon care nu au certitudinea că vor reveni la locul de muncă într-o perioadă de cel mult șase luni și în această perioadă nu primesc salariu, care sunt disponibili să înceapă lucrul și care au căutat în mod activ un loc de muncă; - lucrătorii pe cont propriu în perioada extra-sezon care sunt disponibili să înceapă lucrul și care au căutat în mod activ un loc de muncă - persoanele fără loc de muncă, disponibile să lucreze, care: au găsit un loc de muncă și urmează să înceapă lucrul la o dată ulterioară perioadei de referință; așteaptă rezultatul unui concurs sau interviu; așteaptă să fie rechemate la ultimul loc de muncă sau care au întreprins demersuri pentru o activitate pe cont propriu; - persoanele care în mod obișnuit fac parte din populația inactivă (elevi, studenți, pensionari), dar care au declarat că sunt în căutarea unui loc de muncă și sunt disponibile să înceapă lucrul.
<p>Populația inactivă</p>	<p>Populația inactivă din punct de vedere economic cuprinde, în accepțiunea anchetei, toate persoanele care n-au lucrat nici cel puțin o oră și nici nu erau șomeri în perioada de referință, aflându-se în una din următoarele situații:</p> <ul style="list-style-type: none"> - elevi sau studenți; - pensionari (de toate categoriile); - casnice (care desfășoară numai activități casnice în gospodărie); - persoane întreținute de alte persoane sau care se întrețin din alte venituri (chirii, dobânzi, rente, etc.). 	<p>Populația inactivă din punct de vedere economic cuprinde, în accepțiunea anchetei, toate persoanele care n-au lucrat nici cel puțin o oră și nici nu erau șomeri în perioada de referință, aflându-se în una din următoarele situații:</p> <ul style="list-style-type: none"> - elevi sau studenți; - pensionari (de toate categoriile); - casnice (care desfășoară numai activități casnice în gospodărie); - persoane întreținute de alte persoane sau care se întrețin din alte venituri (chirii, dobânzi, rente, etc.); - persoanele în concediu pentru îngrijirea copilului, în concediu fără plată sau în șomaj tehnic (lipsă materie primă sau energie, lipsă comenzi sau clienți etc.), care nu au certitudinea că vor reveni la locul de muncă într-o perioadă de cel mult trei luni, care nu sunt disponibili să înceapă lucrul și care nu au căutat în mod activ un loc de muncă; - salariații sezonieri în perioada extra-sezon care nu au certitudinea că vor reveni la locul de muncă într-o perioadă de cel mult șase luni și în această perioadă nu primesc salariu, care nu sunt disponibili să înceapă lucrul și care nu au căutat în mod activ un loc de muncă. - lucrătorii pe cont propriu în perioada extra-sezon care nu sunt disponibili să înceapă lucrul

		și care nu au căutat în mod activ un loc de muncă.
--	--	--

Începând cu anul 2015, conform schemei de rotație modificate, o gospodărie participă în cercetare de 3 ori într-o perioadă de 13 luni după schema 1-(2)-1-(8)-1. Conform acestei scheme de rotație gospodăria este anchetată în prima lună, următoarele 2 luni este scoasă temporar din cercetare, a 4-a lună este cercetată din nou; 8 luni este exclusă temporar din cercetare, a 13-a lună este cercetată din nou, apoi este exclusă definitiv din cercetare.

12. PRINCIPALII INDICATORI

Indicatori privind **participarea la activitatea economică:**

- Rata de activitate
- Raportul de dependență economică
- Raportul de dependență economică la gospodării

Indicatorii privind **ocuparea:**

- pe sectoare economice
- pe forme de proprietate
- după statut profesional
- pe grupe de ocupații
- după programul de lucru
- după regimul programului de lucru al salariaților
- rata ocupării
- venitul provenit din ocuparea salariată
- durata efectivă a săptămânii de lucru

Indicatori privind **Șomajul BIM:**

- Rata șomajului
- Rata șomajului de lungă durată
- Rata șomajului de lungă durată în rândul tinerilor
- Incidența șomajului de lungă durată
- Incidența șomajului de lungă durată în rândul tinerilor
- Proporția șomajului în rândul tinerilor

Statistici adiționale:

- Ocuparea în sectorul informal
- Ocuparea informală
- Sub-ocuparea în raport cu timpul lucrat
- Situații inadecvate de ocupare în raport cu calificarea, venitul și orele excesive de lucru
- Indicatori de subutilizare a forței de muncă
- Factorii cu impact negativ asupra sănătății
- Dialogul social
- Migrația forței de muncă
- Participarea la activitățile de formare profesională

Module ad-hoc¹² (adiționale) realizate:

- Munca decentă (2004, în comun cu BIM)
- Tinerii pe piața muncii (2004-2006)
- Organizarea muncii și tipologia programului de lucru, (2007, conform normelor UE);
- Migrația forței de muncă (2008, și 2012, în comun cu BIM);
- Intrarea tinerilor pe piața muncii (2009, conform normelor UE);
- Activitățile copiilor (2009, în comun cu BIM);
- Reconcilierea vieții profesionale cu cea de familie (2010, conform normelor UE);
- Tranziția de la școală la muncă (2013 și 2015, în comun cu BIM);
- Activitatea de voluntariat (2015);
- Tranziția de la muncă la pensionare (2017).

13. DISEMINAREA REZULTATELOR

Principalele publicații în care se regăsesc rezultatele anchetei sunt:

- Forța de Muncă a Republicii Moldova, Ocuparea și Șomajul - publicație anuală on-line detaliată ce conține informații referitoare la metodologia și organizarea anchetei, și tabele cu date medii anuale, precum și informații referitoare la evoluția în timp a principalilor indicatori ai forță de muncă; disponibilă în limbile moldovenească și engleză (<http://www.statistica.gov.md>);
- alte publicații: Anuarul statistic, Moldova în cifre, Statistica teritorială, Femei și Bărbați în Republica Moldova, note informative trimestriale și anuale;
- Standardul Special de Diseminare a Datelor (SDDS) al FMI;
- Chestionare internaționale ONU, BIM, CEE, Eurostat, CSI etc.

La cerere, datele sunt prelucrate pentru a răspunde solicitărilor și furnizate unui număr mare de utilizatori (naționali și internaționali).

¹² Conform practicilor europene, în fiecare an la cercetarea de bază AFM se va atașa câte un modul complementar în conformitate cu normele europene, sau cu necesitățile naționale în informații.